
KRÓNIKA

KÉT DÍJ. A Híd Szerkesztő Tanácsa által kinevezett bizottság (Bányai János, Fehér Ferenc, Gion Nándor, Kopeczky László elnök, Vajda Gábor) április 17-én megtartott értekezletén az 1979. évi Híd Irodalmi Díját Herceg Jánosnak ítélte oda — szavazattöbbséggel — *Kék nyárfás* című novellás kötetéért.

„Herceg Jánosnak ez a könyve — a bizottság értékelése szerint — egy gazdag írói munkásság igen jelentős állomása. Kiegyensúlyozottságával, művészi értékével méltán tarthatott igényt e nálunk legrangosabb irodalmi elismerésre.

A *Kék nyárfás* a szerző írói erkölcsiségét és világszemléletét figyelemreméltó esztétikai szinten képviseli. Herceg János elbeszélései a hagyományos és a modern írásművészet szintézisének formájában a mi világunkról s ugyanakkor az emberi lét kérdéseiről is szóló vallomások.”

A Sinkó-díj bíráló bizottsága (Bognár Antal, Sziveri János és Thomka Beáta) 1980. április 21-én megtartott ülésén döntést hozott a Sinkó Alapítvány 1979. évi irodalmi díjának odaítéléséről. Az 1979. évi Sinkó-díjat Balázs Attila érdemelte ki prózaírói, kritikai és műfordítói tevékenységével.

„Balázs Attila *Cuniculus* című regényének megjelenése a mai jugoszláviai magyar próza jelentős pillanata. A regényt a merész formakíséret mellett az a tény is minősíti, hogy benne a fiatal nemzedék saját életérzésének eredeti megfogalmazására ismer. A díjazott kritikai írásait a szemléleti frissesség jellemzi, műfordításával pedig a modern irodalom értékeit közvetíti” — áll a bizottság jelentésében.

SZÍNHÁZI SZEMLÉNK — HUSZONÖTÖDSZOR. Fennállásának negyedik évszáadát ünnepelte országos színházi fesztiválunk, a Sterija Játékok. Az idej versenyműsor nyolc klasszikus és mai előadást sorakoztatott fel. A szemle után legtöbb szó a válogatásról esett. Hogy miért, kiderül a válogató és a versenyműsor összeállítójának, Vladimir Stamenkovićnak a rendezvény előtt adott nyilatkozatából és színikritikusunk, Gerold

László véleményéből, amely az Újvidéki Televízióban hangzott el közvetlenül a szemle befejeztével.

Vladimir Stamenković: „... a köztársasági és tartományi szelektorok az idej fesztiváli műsorba csak 32 előadást neveztek be, én azonban úgy tartottam, hogy teljesebb betekintést kell nyernem mai színházi életünkbe, ezért megtekintettem további öt előadást, valamint két külföldit is, amelyek számításba jöhetnek újvidéki

vendégszereplésre. A bíráló bizottságok, egészen véve, jól végeztek el munkájukat, szinte egyetlen jelentősebb előadást sem mellőztek. Szem előtt tartották, hogy a Sterija Játékoknak elsősorban olyan fesztiválnak kell lennie, amely korszerű színműirodalmunkat juttatja érvényre, de kellő érzékkel fordultak a klasszikus műveken alapuló előadások felé is, amennyiben a modern megjelenítés jegyeit viselték magukon... Az a benyomás szerezhető, hogy egy nyugodt évhez érkezünk, amelyben kiérlelt, megfontolt művek születtek.”

Gerold László: „... bár Vladimir Stamenković szelektor nyugodt, kivételes élmény nélküli szemlét jelzett, mégis elgondolkoztató, hogy a nyolc előadásból négynek nem lett volna helye az ország legjobbainak mezőnyében. Meglepő, hogy a négy gyengébb előadás Belgrádból, Zágrábból és Ljubljánából érkezett. Tehát ismét nem a nagy központok, hanem a második és harmadik vonalba tartozó színházi városok — Szkopje, Maribor, Zombor és Celje — előadásai a jelentősebbek, a színvonalasabbak. Miért? A hazai műveket nagyobb körültekintéssel állítják színpadra a kisebb színházakban, mint a vezető színházi központokban? Vagy: vajon az Újvidékre hozott előadások valóban az évad legnívósabb produkciói-e? Szinte elképzelhetetlen, hogy ne lenne az országban akár 10—15 olyan hazai mű alapján készült előadás, amely inkább megérdemelte volna a fesztiváli részvételt, mint a Joakim, az Olga asszony, a Szerzetesek orgiája vagy a Klapac tanár úr itt látott megjelenítése. Hogy mégsem kerültek a műsorba, azért csak részben hibáztatható Stamenković. Ő abból válogatott, amit számára az előzetes szelekció kiválasztott. Hogy viszont ez a szelektálás nem állt feladata magaslatán, azt a vajdasági példa is

igazolhatja. Még a szűkebb keretbe sem került be a szabadkaiak előadása, Varga Zoltán Tanítványa vagy az újvidéki Szerb Nemzeti Színház Paszkvelia című előadása. Nemcsak a fesztivál után állítható: egyik sem vallott volna szégyent. S bár tartományunk színjátszását így is szép sikerrel képviselték a zomboriak, Miloš Lazin rendező Laza Lazarević Sváb lány dramatizálásáért, két színész, Milan Bogunović és Aleksandra Nikolić pedig alakításáért került a díjazottak közé, sovány vigasz lehet ez a távol maradt szabadkaiak és újvidékiek számára.”

Gerold a továbbiakban megállapítja, hogy a zsüri nem tévedett, amikor Goran Stefanovszki Vadhús című drámáját, Unkovszki és Korun rendezését díjazta.

A Játékok krónikájához tartozik, hogy a fesztivál dokumentációs osztályának munkája nyomán megjelent a szemle 25 évén áttekintő almanach. A majd négyszáz oldalas kiadvány többek között a bejelentett és a Játékokra meghívott előadások jegyzékét, az előadások kivitelezőinek és a díjazottaknak a névsorát, a színházak és szerzők szerinti mutatót stb. tartalmazza. A könyv nemcsak a Sterija Játékoknak, hanem hazai színművésztünknek is hasznos dokumentuma.

Számunk nyomdába adásakor kezdődött tartományunk hivatásos színházainak fesztiválja Zrenjaninban. Ezt a szemlét az újvidéki Szerb Nemzeti Színház A mi Titónk című színpadi összeállítása nyitotta, majd a versenyműsorban a helybeli színház Osborne Dühöngő ifjúságát, a zomboriak Laza Lazarević Sváb lányát, az Újvidéki Színház pedig Csehov Cseresznyés kertjét mutatta be. A szabadkai horvát társulat Krleža Ledáját, a magyar társulat pedig Ken Kesey Kakkukfészket (Száll a kakukk fész-

kére) játszott, a verseciek Milica Novaković Kőpárnáját, az újvidéki Szerb Nemzeti Színház tagjai pedig Slobodan Stojanović Éjjeli szállását adták elő.

IRODALMI MŰVEK SIKERES TV-ADAPTÁCIÓJA. Nyolc televíziós stúdió versenye hat műfajban, mintegy ötven benevezett produkcióval — ez lehetne a május végén véget ért portorozi országos tv-fesztivál gyorsmérlege. A szórakoztató műsorok, tv-dramák, gyermek- és ifjúsági, belpolitikai és ismeretterjesztő műsorok valamint az esti tv-híradók versenyeztek az ismét csak számos és eléggé kulcsszerűen osztott díjakért. De ezen a szemlén valóban nem a díjak állnak a figyelem középpontjában, olyannyira nem, hogy például újságaink még csak nem is közölték a díjazottak névsorát. Itt valóban a részvétel volt a fontos, a bemutatott mű véleményezése, értékelése. Noha valamennyi versenyszámban a produkciók a műfaj javából valók voltak, a benyomás az, hogy tv-műsorunk színvonala átlagos, de, sajnos, sokkal több a standardot el nem érő, mint az azt túlszárnyaló produkció.

Körülbelül ez volt a helyzet az egyetlen művészi kategória, a tv-dramák esetében is, amelyről a következő számunkban bővebben is szólni szeretnénk. A fesztivál szervezői ezúttal is minden televíziós stúdiónak egy-egy produkció bemutatását engedélyezték. Így hát nyolc művet láthattunk. Ebből négy irodalmi mű adaptációja, három pedig dokumentumdráma volt. Mindössze egy alkotás képviselte az úgynevezett eredeti tv-dramát. Ez eléggé meglepő, hiszen tudjuk, hogy stúdióink nem kis erőfeszítéseket tesznek s nem csekély anyagiakat fordítanak eredeti szövegek beszerzésére. Állandó pályázatok, szerződések csalogatják íróinkat a te-

levízióhoz, minek folytán szövegekben nincs hiány, csak, úgy látszik, éppen a minőséggel, az irodalmi szinttel van baj. Jó szövegekből viszont lehet jó tv-játékot készíteni. Ezt bizonyította mind a négy látott adaptáció. A legsikerültebb alkotás, szerintünk, a belgrádi stúdió Branimir Ćosić *Letarolt mező* című regényének feldolgozása volt. A társadalomkritikussá érett fiatal belgrádi újságíró és a *Štampa* című lap életéből vett részleteket Slavoljub Ravasi rendező úgy állította össze, hogy a darabból félreérthetetlenül kicseng a mának szóló figyelmeztetés, hogy adott esetben a tájékoztatási eszközök a manipuláció eszközeivé is válhatnak. Ugyancsak sikeres volt a szlovén parasztnaknak a nehezen művelhető földdel vívott keserves és emberfeletti harcát bemutató dráma, amely Prežihov Voranc elbeszélése nyomán készült. Nem kisebb sikere volt a fesztiválon a szarajevói televízió Ivo Andrić *Titanic büfé* című elbeszéléseinek tv-változatának. A második világháború előestéje kezdetén játszódó drámában egy kitűnő színészi alakítás tanúi is lehetünk: a bosnyák főváros egyik első zsidó áldozatát, a *Titanic büfé* tulajdonosát, Mento Papót alakító Boro Stejnović színészi remeklésének voltunk szemtanúi. A Voranc-szövegre készült drámában pedig Bert Soltar alakított valóban nagyot.

A zágrábi stúdió kémtörténetet feldolgozó drámája amolyan köztes, az irodalmi riportot és a dokumentumdrámát egyesítő műfajba sorolható. A dinamikus, izgalmas, de a végeredményt már jó előre sejtető alkotás leköti ugyan a figyelmet, de a kissé banális zárójelenetek ellopják az egész darabot.

Jóval halványabb, művészileg kidolgozatlanabbak és sablonosabbak voltak a dokumentumdrámák. Az újvidékiek Mihajlo Pupin életét és tu-

dóspályáját felvázoló, a Nikola Tesláról szóló tv-filmre bántóan emlékeztető produkciójában, akárcsak az 1918-as kotori tengerészlázadást bemutató, keletnémet koprodukcióban készült titogradi dokumentumdrámában is, sok a nem hiteles esemény, a sablonosság, az üresjárat. A szkopjeiek Tanító című művéből viszont a drámai erő hiányzik elsősorban. A múlt század hatvanas éveiben a macedón nyelv érvényesítéséért küzdő ohridi tanító, Dimitar Miladinov életének részleteit mutatja kissé konvencionális módszerekkel. Félreértés ne essék: nem fércművek ezek, sőt a napi műsorokban minden további nélkül megállják helyüket, de nem fesztiváldarabok. Semmilyen szempontból sem kiugró értékűek, s nem jelentenek formanyelvi korszerűsödést sem. Mégpedig a portoroži szemlének mégiscsak ez az elsődleges célja, feladata, küldetése.

Végezetül: a priština-i produkcióról. Egy kosovói értelmiségi házaspár családi életének felbomlásáról illetve a krízis okainak kereséséről szól Sukri Ketyaniku, ahogyan a szerző mondja, mai tárgyú drámája. Sajnos, a vékonyka szöveg, a moralizálás s a mindezzel vajmi keveset kezdő színészek erőlködése jellemzi ezt a művet, amely csak megerősíti a fesztiválon ismételten bebizonyosodott tényt: csakis komoly, irodalmi szövegekből lehet jó drámát csinálni, csakis ilyenekkel szabad kiállni. Végképp, ha már azzal a szándékkal készül, hogy esetleg fesztiváli darab is lesz.

A CANNES-I DÍJ. Jelentős jugoszláv siker született az idei cannes-i filmfesztiválon. Milena DRAVIĆ Carla Gavina olasz színésznővel egyenrangúan osztozik a női alakítás második díján. A jelentések arról számolnak be, hogy díjközelben volt Ljuba Tadić is alakításáért ugyancsak Go-

ran Paskaljević Különös gyógykezelés című filmjében. Paskaljević filmjét egyébként a közönség és a zsüri is jónak értékelte. Bár vetítésén nem volt telt ház, a jelenlevők megtapsolták. A francia kritikusok megállapították, hogy ha a történet „vékony” is, a film megalkuvás nélküli, mondanivalója közérthető. Az amerikai *Variety* kritikusa szerint a film intelligens, kiérlelt történet a hipokrizisről, a hatalommal való visszaélés lehetőségéről. Hasonló szellemben nyilatkoztak az olasz újságok is.

Tehát megállapíthatjuk, hogy ez a cannes-i díj növelte a jugoszláv film tekintélyét a világban. Igaz, számunkra már az is sikernek számít, hogy két filmünk is részt vehetett a fesztiválon. A már említett mellett Vlatko Gilić Álomnapok című alkotása kapott meghívást a Bizonyos tekintet elnevezésű különműsorba. Ezt a filmet is jól fogadták.

Egyébként a világ e legnagyobb filmfesztiválján az idők folyamán kétszer részesült jugoszláv film elismerésben: 1956-ban A béke völgye című jugoszláv filmben nyújtott alakításáért kitüntették John Kitzmillert, 1967-ben a fesztivál nagydíján osztozott, Aleksandar Petrović Tollszedőkje.

S amíg filmjeink külföldön sikerrel hívják fel a figyelmet az újabb hazai filmgyártásra, a mi országos filmfesztiválunk, a pulai, igyekszik olyan modellt találni önmagának, amely mindenki, vagy legalábbis a többség számára elfogadható lenne. Az átszervezésre eddig csak sikertelen kísérletek történtek. Most az a legújabb javaslat, hogy minden filmnek lehetőséget kell adni az egyenrangú versenyzésre, tehát valamennyit az Arénában s nem a város egyéb vetítőtermeiben kellene bemutatni. A versenydarabokat szigorú válogatás előzné meg, s a verseny-

ben bemutatásra kerülő produkciók száma nem haladhatná meg a tizenegyet. Ezeket a filmeket a hat-hét napig tartó fesztivál keretében mutatnák be, a többit pedig az ezt követő szemlén. A fesztivál tanácsa szerint így lehetne eleget tenni annak a sokszor hangoztatott elvnek, hogy a pulai fesztivál „a jugoszláv filmmunkások olyan találkozóhelye legyen, amelyen megbeszélik a problémákat, összegezik az eredményeket, közösen kiértékelik az évadot és azt is, milyen irányban fejlődött a jugoszláv filmgyártás”. A szigorúbb válogatástól a tanács elsősorban azt várja, hogy a versenyműsor koncepciója egységesebb lesz, s színvonala is magasabb. Nos ezt a magasabb színvonalat huszonhat bejelentett, de jórészt még készülöben levő filmtől várhatjuk. A filmstúdiók jelzése szerint tizenkét film készül Szerbiában, négy Horvátországban, három—három Szlovéniában és Macedóniában, valamint egy-egy alkotás Bosznia-Hercegovinában, Crna Gorában, Kosovóban és Vajdaságban.

Az újvidéki Neoplanta filmvállalat minden bizonnyal a Partizániskola című játékfilmmel képviselteti majd magát az ideai szemlén. A film forgatókönyvét Milenko Nikolić ötlete nyomán egy szerzőcsoport írta, amelynek az ötletadón kívül tagjai Miroslav Antić, Zvezdana Šarić, Pero Zubac és a film rendezője, Petar Latinović is. A Partizániskolával párhuzamosan elkészül majd e film naplója is. A Neoplanta ezenkívül még mintegy tizenöt rövid-, dokumentum- és animációs filmet is készít az idén. A főparancsnok alakja című film a Zvezda-film közreműködésével készül, Petar Ljubojev rendezi. Djordje Dedjanski két filmet is forgat, a Staféta 80 és Az első munkástanács Szabadkán címűt. Saját forgatókönyve alapján Branko Milošević és Petar Ljubojev

is készít produkciókat. A felsorolaton kívül egy kisjáték-, két rajzfilm, két rendelt film és egy filmdokumentum kerül még realizálásra a Neoplantában.

ENZENSBERGER A SZTRUGAI DÍJAS; TANÁCSKOZÁS IVO ANDRIĆ ÉLETMŰVERŐL. A Strugai Költészeti Estek Blazse Koneszki elnökletével megtartott májusi ülésén úgy döntöttek, hogy a fesztivál idei nagydíját Hans Magnus Enzensberger német költő kapja. A bizottság véleménye szerint Enzensberger a modern német irodalom egyik legjelentősebb alakja, s kiemelkedő békeharcos is. Költőként és esszéíróként is egyaránt ismert. Sok éven át saját folyóirata is volt, amely *Kursbuch* címen jelent meg. Enzensberger 1929-ben született egy bajorországi polgári családban Hamburgban is tanult, majd a Sorbonne-on diplomált. Három éven keresztül egyetemista színtársulatot vezetett, majd a Stuttgarti Rádió szerkesztője lett. Első verskötete 1957-ben jelent meg, irodalmi sikerét viszont az 1964-ben kiadott Vakírás (*Blindenschrift*) hozta meg neki. Tizenegy évvel ezután jelenik meg a politikai hangvételű Mauzózeum... című balladás kötete. Az Arany Koszorú idei nyertese az augusztusvégi rendezvényen veszi majd át a díjat.

Ivo Andrić életművének helye az európai irodalomban és kultúrában címmel május végén háromnapos tudományos tanácskozás volt Belgrádban tizenöt európai és amerikai ország több mint száz irodalomtörténésének részvételével. A tanácskozáson mintegy negyven értékelő tanulmány hangzott el Nobel-díjas írónk munkásságáról, és megállapították, hogy a halála óta eltelt öt évben művei itthon egymillió-kétszázötvenezer példányban jelentek meg, a világban pe-

dig huszonhat nyelven (tizenhárom európai, valamint többek között kínai, japán, mongol, grúz és egyéb nyelven) összesen hatvan kötetben, mintegy négy százezer példányban. A megjelent külföldi könyvekből a belgrádi Szerb Nemzeti Könyvtár kiállítást is rendezett, a Nemzeti Színház viszont bemutatta a Jelek az út mellett színpadi változatát.

TITO-PORTRÉK ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSA. Május 25-én, az Ifjúság Napján Tuzlán, a Jugoszláv Portré Képtárban állandó kiállítás nyílt Tito-portrék címmel. A több ezer arcképet őrző tuzlai képtárban most egy új részleget rendeztek be, amely 40 festőnk elnökünkéről készült 58 portréját mutatja be. Az olajképeket, szobrokat, grafikát és rajzokat tartalmazó gyűjteményt Mevludin Ekmedžić festő, a képtár igazgatójának nyilatkozata szerint a jövőben bővíteni fogják, illetve újabb alkotásokkal egészítik ki.

MEGHALT SÁFRÁNY IMRE. Jelentős veszteség érte a jugoszláviai magyar szellemi életet. Többéves agyhozkötöttség után, 52 éves korában elhunyt Sáfrány Imre festőművész, a modern vajdasági és jugoszláv festészet egyik úttörője.

1928-ban született a verbászi községhez tartozó Zmajevón. A gimnáziumot Szabadkán, a tanárképző főiskolát Újvidéken végezte, és hallgatója volt a belgrádi képzőművészeti akadémiának. Tanárként, majd újságíróként s végül szabad művészként dolgozott.

Sáfrány Imrere emlékezve Ács József többek között a következőket írja a *Magyar Szóban*:

„Mindent, amit tett rövid életében, magától értetődő módon tette. Nem követett személyeket a siker érdekében, nem kellett megalkudnia senki-

vel és semmivel... Elismerték, helyesebben: el kellett ismerni az örvényes évek bátortalan művészetéhez viszonyítva hihetetlen szabadságát. Akkor még kevesen fogadták ezt el. Konjović volt az első, aki legjobban megértette Sáfrányt.

Sáfrány alighogy otthagyta a belgrádi akadémiát, mert őseréjének köszönhetően nem alkalmazkodott az akkori konzervatív programhoz, röviddel utána a művésztelepeken megtalálta a szabadságot, sőt elismerést, de a kritikát is, ami szükséges volt (különben mindenki) részére. A fejlődés csakis az ellentmondások leküzdése által történhet. A művésztelepek hőskorát az erő és a bizalom jellemezte. Megható volt az élet iránti gyermeki rajonsága és a visszautasítása látszata a napi életben. Páratlan érzékenysége mindinkább könnyed, elegáns szelleme által jutott kifejezésre. Váratlanok voltak paradicsomi »színei« és a hanyag rajz. A hangot, a gondolat gyermeki tisztaságát nem ismertük, akkor még nem tudtunk az anyagból teremtett mezopotámiai anyagokról, azok is egyaránt földből valók, esendők és egyben égi lakók voltak. Az »anyagba szorult lélek« sóvárogja a repülést, és Sáfrány az atmoszférát színekkel helyettesítette. Túl anyagi ízünek, de bátornak tűnt, ahogy festett, akkor csak a tehetségét látták, szellemét még nem. Később a könnyedséget a bátorság útján érte el. Vagy lehet, hogy fordítva volt, mindenesetre új jelenség Vajdaság művészetében. A szántóföldek, tájak, csendéletek, arcképek, kompozíciók nem okoztak neki semmilyen gondot a rajz szempontjából. A színek szeretetének és rajongásának a jelei. Kezdetben úgy tűnt fel, hogy bátor ugyan, de a tudása és a finomság még hiányzik. Ugyanakkor a szíve és éles esze ragyogó tisztán jutott kifejezésre mind

festményeiben, mind viselkedésében. Tiszteletből Mestrónak, nevezték, legendák keletkeztek és keringtek róla és körülötte. Írással is foglalkozott, író lett. S fiatalon már küldetést töltött be Vajdaság művészetében és kultúrájában...”

Sáfrány Imrét a sírnál íróársai nevében Bányai János búcsúztatta. A következőket mondta:

„Sáfrány Imre, mindannyiunk Mest-rója a bölcssek sorába tartozott, azok közé, akik a világot saját nézőpontjukból tapasztalták ki és tapasztalásukat örök fényű formába öntötték. Festményekről, rajzokról, illusztrációkról, kollázsokról, sugárik felénk a mindig titokzatosan mosolygó bölcsesség fénye, gazdagítón és bátorítón. Eppígy az írásaiból is. A jó barátal együtt írt regény, a párizsi párhuzamos napló, a menetelések könyve, a drámai kísérletek lapjairól.

A tapasztalásnak ez a megformált sugárzása egész világot tár fel. Egy olyan világot, amelynek a középpontjában maga a *kreáció* áll, a teremtés és újrateremtés múlhatatlan emberi vágya. Ez a középpont biztosítja műve teljességét, e centrum köré épülnek festészetének korszakai, írói munkásságának eredményei és ezzel együtt, mindezzel teljes összhangban életének állomásai, felejthetetlen gésztusainak, mozdulatainak és arcvonásainak rendszerre összeálló jelei, etikája és filozófiája.

Mert neki volt filozófiája. Mosolygó bölcs volt, de nyugalmat árasztó *bölcselő* is. Ezért idézhetjük rá, sírja fölött is, a filozófusnak a teljességet csak visszaállmodni tudó szép szavait: »Boldog kor, melynek a csillagos ég a járható és bejárni való utak térképe, melynek útjait a csillagok fénye világítja meg. Minden új a számára és mégis régtől fogva ismerős; kaland és mégis birtoklás. A világ tágas és mégis otthonos, mert a lé-

lekben lobogó tűz egylényegű a csillagokkal...«

Mestrónk, azzal, hogy élet- és művészetfilozófiájának középpontjába a bölcsességgel fűtött és harmóniát teremtő kreációt állította, a csillagos eget tette az élet és a művészet járható és bejárni való útjává, a csillagok fényét követve a régtől ismerős újra talált rá mindig, és így megteremthette magának azt a »boldog kort«, ami a filozófusnak csak nosztalgia. Már az 1955-ös párizsi naplóba bejegyezte, hogy maximálisan benne kell lenni az időben, amelyben élünk, mint Rembrandt, akinek képei előtt úgy állt, »mint kisdíák az iskola igazgatója előtt«, mint Rembrandt, aki meg tudta mutatni, hogy kicsoda volt ő a maga korában, vagyis azt, hogy »Így csak ő tudott, senki más. Így csak ő mert«.

A kreáció és az időben való maximális benne-lét súlyának, de szabadságának is a vállalásához kettő kellett, az, hogy a lélekben lobogó tűz, az ember bensőjének lángja és ragyogása egylényegű legyen a csillagokéval, és kellett hozzá még a bátorság is, a kivüállás és a különbözés, a magányosság és a megbélyegzettség vállalásának merészsége.

Mestró ezt tudta. Ezt a kettőt vállalta a kiválasztottak bölcsen mosolygó hitével és reményével. Tisztában volt önmagával, lejátszotta önmagával az önmegismerés pokoli játszmaát, mert ez számára a világgal, a csillagokkal, a sámánok tiszta fehér útjával való közös nyelvet jelentette, azt, hogy menetelése zombékról zombékra az apostolok felé vezetik, akik várnak rá, de meg nem szerezhetik, hiszen rejtőzködő, de mindig látható belső ragyogásával barátsággal gúnyolódó mosolyával elnéz felettük, elnéz a mindig új felé, a jövő egyedül üdvözítő kitanasztalása felé.

Az írók közé is odatartoztál, mind-

annyiunk közé. Mert amit tettél, festettél és írtál, gondoltál és üzentél, amit mondtál és jeleztél, azt csak te tehetted, senki más és éppen úgy, ahogyan te tetted. Úgy, ahogyan csak te mertél tenni és gondolkodni, a csillagok útján járni, az anyádtól kapott kendővel a világ bármelyik zugában otthon teremteti, és egy egész — művészi, tehát fikatív és mégis ellenőrizhetően reális — világot megalkotni.”

VAJDASÁG NEMZETKÖZI MŰVELŐDÉSI KAPCSOLATAIRÓL. Június elején egészen az év végéig Párizsban több ízben tartanak vajdasági művelődési napokat. Már megnyílt az újvidéki fotoklub fényképkiallítása, amely tartományunk művelődési emlékeit, a Fruška gora-i kolostorokat, Dombót, Aracsot, a sirmiumi leleteket, valamint jelentős művelődési eseményeinket, a több nemzetiségű kultúra vívmányait mutatja be, mint amilyenek a Sterija Játékok, a Zmaj Gyermekjátékok és a világ gyermekeinek rajzkiallítása, továbbá tartományunk természeti szépségeit, az ifjúsági építőtáborok munkáját, a legjelentősebb létesítményeket stb. Ezután a vajdasági könyvkiadók bemutatkozására kerül majd sor. Könyvkiadásunk háború utáni fejlődését prezentálja majd. Közben egy előadás is elhangzik A nemzeti egyenjogúság titói koncepciójának életre keltése tükrében címmel. A nyárra faliszőnyeg- és kerámiakiallítást terveznek, majd pedig a Neoplanta filmvállalat legsikeresebb filmjeinek bemutatójára kerül sor. A vajdasági művelődési napokat zenekaraink fellépései zárják.

A jugoszláv—román kulturális kapcsolatok keretében áprilisban Újvidéken kiállítás volt A romániai Bánát népművészete címmel. Román fafa-

ragványok, ék- és rovásosírás vésett díszítésű paraszti szerszámok, ivó- és guzsaly-kollekciók, valamint bútorok (kelengyeládák, székek), lőporszaru és más pásztorművészeti tárgyak, továbbá cserépedények, szőttesek, népviselet és ékszer együttese ez a kiállítás. A nagy hozzáértéssel válogatott anyagot jól egészítik ki az üvegeképek és az ikonok.

Ide kívánczik a hír, hogy május 9-én Szegeden elhunyt Bálint Sándor néprajztudós, számos néprajzi alapmű szerzője és szerkesztője. Mint Jung Károly írja napilapunkban, „Bálint Sándor a jugoszláviai magyar néprajzkutatás régi barátja és támogatója volt; a Hungarológiai Intézet alapítása után részt vett a folklorisztikai termv munkálatok megindításában, s tanulmányai jelentek meg a *Hungarológiai Közleményekben*. Vidékünk hagyományait azonban régebben is tanulmányozta: a *Kalanyában* is olvashatók dolgozatai vidékünk szakrális néprajzáról. Azok közé a tudósok közé tartozott, akik a néphagyományt nagyobb összefüggéseiben szeretnék látni és láttatni, ezért nemegyszer fordult hozzánk is segítségért, amikor egy-egy délszláv adat vagy hagyomány foglalkoztatta...”

A május 30-án nyílt budapesti Ünnepi Könyvhétre mintegy 6000 Forum-könyvet rendeltek a szervezők. Több százas példányszámban került az Ünnepi Könyvhét vásárlói elé Bori Imre két könyve, Krúdy Gyuláról írt monográfiája és *Varázslók és mákevirágok* című mű tanulmánykötete, valamint Herceg János *Kék nyárfás* novellagyűjteménye és *Visszanéző*, című, helytörténeti írásokat tartalmazó könyve. Ugyancsak nagyobb példányszámban rendeltek meg Gobby Fehér Gyula *Másokat hívó hang*

című novellás kötetét, Hódi Sándornak *A „meghívott” halálját*, Németh István riportkönyvét, *Az el nem tapasztalható csillagok* című forradalmi-
vers-antológiát és a *Magyar Szóriport* című könyvet. A pesti rendezvényen egyébként a Forumot összesen 40 címszó képviseli.